

Vergaderjaar 1987-1988

20030

Wijziging van de Wet op de omzetbelasting 1968

Nr. 5

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 22 oktober 1987

De vaste Commissie voor Financiën¹ belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsvoorstel heeft de eer omtrent haar voorlopige bevindingen als volgt verslag uit te brengen.

Vrijstelling levering onroerend goed (onderdeel A1)

De leden van de C.D.A.-fractie konden ermee instemmen, dat wettelijke maatregelen worden genomen om ongewenste gevolgen weg te nemen van de jurisprudentie die zich gevormd heeft inzake overdrachten van onroerend goed, waarbij de koper de in rekening gebrachte b.t.w. wel in aftrek brengt, doch feitelijk de b.t.w. niet door de verkoper wordt afgedragen.

Het verwonderde deze leden evenwel, dat in de memorie van toelichting wel wordt verwezen naar het arrest van de HR nr. 12130 d.d. 6 mei 1983 (BNB 1984/85), doch niet naar de uitspraak van het Gerechtshof te Amsterdam, nr. 4823/24 d.d. 23 september 1985, waarbij nu juist door het Hof de stelling van de inspecteur werd verworpen dat de optie voor belaste levering slechts tijdens de duur van de zogenaamde herzieningsperiode kan worden gedaan.

Ingevolge het voorstel blijft het keuzerecht ten aanzien van leveringen tijdens de herzieningsperiode bestaan, mits ter zake van de voorafgaande levering van dat goed belasting verschuldigd is geworden.

Deze leden vroegen dan ook waarom, nu de in de memorie van toelichting genoemde ongewenste gevolgen van het arrest van de HR nr. 12130 d.d. 6 mei 1983, alsmede ook van het recente arrest van de HR nr. 23945 d.d. 4 februari 1987, zich blijven voordoen tijdens de herzieningsperiode, terzake van leveringen in deze periode geen maatregelen worden voorgesteld.

Dit klemt te meer nu toch, zo meenden deze leden, binnen een groep van ondernemingen de herzieningsperiode door onderlinge leveringen verlengd kan worden.

De leden hier aan het woord spraken overigens hun ongerustheid uit ten aanzien van het «overkill»-effect van de voorgestelde regeling, nu het begrip «vervaardigen» blijkens HR nr. 23758 d.d. 17 december 1986 restrictief moet worden opgevat.

¹ Samenstelling

Leden: Joekes (VVD), voorzitter, Kombrink (PvdA), ondervoorzitter, Rienks (PvdA), Engwirda (D66), Van Amelsvoort (CDA), Wöltgens (PvdA), Van Muiden (CDA), Van Ierse (CDA), Schutte (GPV), Herfkens (PvdA), Van Rey (VVD), Hummel (PvdA), De Grave (VVD), Linschoten (VVD), Paulis (CDA), Vermeend (PvdA), Vreugdenhil (CDA), Vriens-Auerbach (CDA), Melkert (PvdA), Smits (CDA), Reitsma (CDA), Van Rijn-Vellekoop (PvdA).

Plv. leden: Bolkestein (VVD), Ter Veld (PvdA), De Visser (PvdA), Wolffensperger (D66), G. Terpstra (CDA), Van Es (PSP), Schartman (CDA), De Leeuw (CDA), Leerling (RPF), Van Nieuwenhoven (PvdA), Beckers-de Bruijn (PPR), Van Otterloo (PvdA), Weisglas (VVD), Lauxtermann (VVD), Van de Camp (CDA), Pronk (PvdA), Frissen (CDA), Wolters (CDA), Van Traa (PvdA), Van Dis (SGP), Gerritse (CDA), Verspaget (PvdA).

Het hiervoor opgemerkte bracht hen tot de vraag of het niet de voorkeur verdient om de bestaande keuzeregeling in stand te laten, doch daarnaast een verleggingsregeling in te voeren, zoals ook bepleit door mr. D. B. Bijl (WFR 1987, 5775). Kan de regering een beschouwing inzake dit alternatief geven? Naar hun voorlopig oordeel spoort dit alternatief met de voorgestelde uitbreiding van artikel 12 van de Wet.

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren eveneens van oordeel, dat de voorgestelde regeling licht tot «overkill» kan leiden, omdat ook gevallen worden getroffen, waarin buiten de herzieningsperiode wordt geopteerd voor belastingheffing en waarin geen sprake is van onbedoeld gebruik van het keuzerecht. Met name zou zich een dergelijke situatie kunnen voordoen, wanneer vóór de levering van een ouder pand door een ondernemer/verkoper aan een ondernemer/koper, herstelwerkzaamheden aan dat pand zijn verricht zonder dat van het vervaardigd zijn van een nieuw pand sprake is. De voorgestelde inperking van het keuzerecht heeft dan tot gevolg dat de levering onbelast is, de verkoper kan de voorbelasting niet in aftrek brengen en het daarmee samenhangende bedrag in de verkoopprijs onderbrengen. Onderschrijft de regering deze gedachten-gang en wat denkt zij aan dat probleem te doen? Daarbij vroegen ook deze leden de regering in te gaan op het artikel van D. B. Bijl in WFR 1987/5775.

De leden van de S.G.P.-fractie waren met de regering van mening dat onbedoelde gevolgen van de toepassing van het keuzerecht moeten worden voorkomen. Toch hadden zij naar aanleiding van de voorgestelde beperking tot de zogenaamde herzieningsperiode nog enkele verduidelijkingen nodig. In de eerste plaats vroegen zij of de casus in BNB 1984/85, dan wel de situaties die in de memorie van toelichting daaraan voorafgaand worden vermeld, zich niet ook kunnen voordoen in de zogenaamde herzieningsperiode. Hier gaat het erom de zogenaamde voorbelasting van een vervaardigd onroerend goed ook na 2 jaar te kunnen verrekenen. Waarom zouden dezelfde situaties zich niet ook kunnen voordoen binnen de zogenaamde negenjaartermijn?

In de tweede plaats vroegen ook deze leden of toch niet te rigoreus wordt ingegrepen. Er zullen toch ook situaties ontstaan waarin terecht van het keuzerecht gebruik wordt gemaakt?

Zij verwezen ter illustratie naar de reeds in de P.v.d.A.-bijdrage vermelde casus, waarbij zij nog aantekenden, dat de gevolgen van de situatie in dit voorbeeld nog groter zouden kunnen zijn, indien veel minder snel tot het aannemen van «het vervaardigd zijn van onroerend goed» moet worden geconcludeerd. In dit verband verwezen zij onder andere naar BNB 1985/335 en VN 1987 blz. 336, waardoor de situatie van artikel 11, 1e lid, onderdeel a, onder 1°, zich minder vaak zal kunnen voordoen. Deze leden vroegen dan ook om voor zulke situaties een oplossing te zoeken. In dat verband vonden ook zij een oplossing als voorgesteld door mr. D. B. Bijl (in W.F.R. 1987/5775) het overwegen waard, namelijk het in situaties als in de memorie van toelichting geschetst bepalen dat de heffing van omzetbelasting niet van de verkoper maar van de koper wordt geheven, de zogenaamde verlegging. In hoeverre strookt deze oplossing met de 6de EG-Richtlijn, mede in het licht dat artikel 13, letter C daarvan dat bepaalt dat de lidstaten «onder door hen vast te stellen bepalingen» onder andere het keuzerecht op dit gebied kunnen verlenen?

Watersportverenigingen (onderdeel A2)

Op zichzelf genomen hadden de leden van de C.D.A.-fractie er begrip voor, dat in verband met de concurrentiepositie van de commerciële jachthavens ook de terbeschikkingstelling van een lig- en bergplaats voor vaartuigen door een «commerciële» watersportvereniging onder de

werking van de wet wordt gebracht. Deze leden memoreerden echter, dat blijkens de memorie van toelichting een aantal watersportverenigingen de bij hen in beheer zijnde jachthavens exploiteert op een wijze die niet wezenlijk verschilt van een commerciële exploitatie. Op welke wijze en op welke gronden is de bewindsman tot deze conclusie gekomen?

Ten aanzien van de in de memorie van toelichting genoemde criteria, aan de hand waarvan beoordeeld kan worden of van een commerciële exploitatie sprake is, vroegen deze leden wat het feitelijke gevolg van deze toepassing zal zijn. Hoeveel jachthavens, ligplaatsen, vallen dan wel onder de regeling en hoeveel niet?

Ten aanzien van genoemde criteria vroegen deze leden of het naar het oordeel van de bewindsman voldoende is wanneer één van de genoemde voorzieningen aanwezig is dan wel meer zodanige voorzieningen aanwezig moeten zijn. In dit verband merkten zij op, dat volgens de door hen ontvangen informatie juist bij verenigingsjachthavens met relatief grote schepen een hijskraan ontbreekt zodat dan juist de jachthavens met veel kleine schepen slechts onder de belastingheffing zullen vallen. Kan de staatssecretaris een nadere beschouwing omtrent deze criteria geven?

Deze leden vroegen ten slotte of de staatssecretaris nader zou willen ingaan op de problematiek van het grote aantal watersport-eenheden, dat zijn ligplaats heeft gevonden buiten jachthavens. In welke mate ligt het in de verwachting dat dit verschijnsel – mede door de onderhavige wetswijziging – zal toenemen? Wat zouden de gevolgen zijn voor de schatkist – mede gelet op het hiervoor aan de orde gestelde voorstel – , indien de verhuur van ligplaatsen onder het verlaagde tarief zou worden gebracht?

De leden van de P.v.d.A.-fractie voelden zich aangesproken door de voorgestelde inperking van de vrijstelling voor watersportverenigingen. Toch vernamen zij ook graag welke gevolgen zouden optreden, indien de nog wel belaste activiteiten onder het lage tarief zouden worden gebracht – zulks in samenhang met het lage tarief dat in het algemeen bij de verblijfsrecreatie geldt – . Voorts meenden ook zij dat een duidelijker definitie voor die activiteiten, waarvoor de vrijstelling gehandhaafd blijft, zeer wenselijk zou zijn. De combinatie tussen het nieuwe artikel en datgene wat in de memorie van toelichting is opgenomen leek hun voorshands onvoldoende duidelijkheid te bieden.

Ook de leden van de V.V.D.-fractie zagen gaarne een reactie tegemoet op het standpunt van de HISWA, dat de verhuur van ligplaatsen onder het lage b.t.w.-tarief zou dienen te vallen, mede gelet op het feit dat vergelijkbare dienstverlening in de toeristische sfeer als de huur van standplaatsen op kampeerterreinen wel onder het lage b.t.w.-tarief valt. Welk budgettair beslag zou hiermee gemoeid zijn?

Abonneetelevisie (onderdeel A3)

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden instemmen met het voorstel de vrijstelling voor radio- en televisieorganisaties te wijzigen, zulks te meer omdat in de praktijk de belastingheffing ten aanzien van de abonneetelevisie al een feit is. Ook achtten zij van belang dat bij de invoering van abonneetelevisie belanghebbenden zich hebben beroepen op de Europese Richtlijn om zodoende de omzetbelasting op de aanvangsinvesterings in de vooraf trek te kunnen brengen.

Persfotografen (onderdeel A4)

De leden van de P.v.d.A.-fractie stemden in met het voorstel de bestaande vrijstelling voor persfotografen te beëindigen.

Verlegging (onderdelen B en C)

De leden van de C.D.A.-fractie konden instemmen met het voorstel dat in een aantal gevallen de heffing van de omzetbelasting wordt verlegd naar de afnemer van de prestaties. Een dergelijke wijziging betekent echter een inbreuk in het b.t.w.-systeem. Zij waren er evenwel nog niet van overtuigd, dat een dergelijke aanwijzing die zo ingrijpend wordt geacht, dat zelfs toestemming van de Raad van Ministers van de Europese Gemeenschappen is vereist, niet bij wet zou moeten worden gegeven. Fraude en misbruik van enige omvang zijn toch geen verschijnselen die zich zo plotseling voordoen, dat stante pede een maatregel moet worden genomen? Deze leden zouden dan ook gaarne een nadere beschouwing omtrent dit punt ontvangen.

De leden van de fracties van P.v.d.A. en S.G.P. vroegen de regering in te gaan op de voor- en nadelen van de aldus gewijzigde tekst van het voorgestelde artikel 12, lid 3: «In door ons bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen gevallen wordt onder bij of krachtens deze maatregel te stellen regelen de belasting, teneinde voor de inning daarvan meer waarborgen te scheppen of de heffing van de belasting te vergemakkelijken, geheven van degene aan wie de levering wordt verricht of de dienst wordt bewezen».

Laatstgenoemde leden merkten in dit verband op, dat de door de regering voorgestelde tekst uitsluitend het belang van de fiscus bij de invordering op het oog lijkt te hebben. Zijn er geen situaties denkbaar dat zo'n regeling ook op andere gronden wenselijk is? Te denken ware bij voorbeeld aan vereenvoudiging van administratieve procedures waarvan de verlegging van de heffing bij invoer (artikel 23 Wet O.B.) een voorbeeld kan vormen. Overigens waren deze leden van oordeel, dat hier sprake is van een belangrijke ingreep en vroegen zij zich dan ook af of een delegatiebepaling wel voldoende is om de belangen van de fiscus en van belastingplichtigen op dit punt gelijk te behartigen. Licht het niet meer voor de hand, terwille van de duidelijkheid, rechtszekerheid en het voorkómen van een zekere niet altijd uit te sluiten willekeur, toch maar de verleggingen zelf in de wet op te nemen?

Samenloop in de rechtspraak (onderdeel D)

De leden van de C.D.A.-fractie memoreerden dat nog steeds – de voorgestelde wijziging doet daaraan ten principale geen afbreuk – de rechtsgang bij problemen rondom invoer via twee lijnen (tariefcommissie enerzijds, Gerechtshoven en HR anderzijds) blijft verlopen.

Zij vroegen, nu toch ook enerzijds in het douanerecht algemene, juridische vragen zich voordoen, anderzijds toch in verreweg de meeste gevallen slechts b.t.w. bij invoer aan de orde is, of het niet gewenst is naar meer eenheid in rechtsvorming te streven door de taken van de Tariefcommissie bij één van de Gerechtshoven onder te brengen. Voorts vroegen deze leden wat toch wel met de zinsnede «hetgeen is komen vast te staan ten aanzien van het invoerrecht van de goederen» is bedoeld. Geldt zulks alleen ten aanzien van deze goederen, welke voorwerp van het geschil zijn of ook ten aanzien van alle gelijke goederen of moet aan deze woorden een nog algemenere betekenis worden gehecht?

De in dit onderdeel van het wetsvoorstel voorgestelde regeling kwam de leden van de P.v.d.A.-fractie als een verbetering voor. Niettemin vroegen zij of uiteindelijk niet beter een meer definitieve regeling zou moeten worden getroffen. Waarbij acht wordt geslagen op de omstandigheid, dat de rechtsgang bij de Tariefcommissie de mogelijkheid ontbeert tegen een uitspraak daarvan cassatie aan te tekenen terwijl er ook sprake

blijft van een voor de belanghebbenden niet geheel en al eenduidig systeem.

De leden van de V.V.D.-fractie deelden de mening van de regering, dat het naast elkaar bestaan van twee beroepsgroepen met betrekking tot zo nauw met elkaar samenhangende regelingen uit een oogpunt van eenheid van rechtsvorming onwenselijk is. Zij vroegen zich echter af of deze doelstelling door het regeringsvoorstel voldoende wordt gerealiseerd. Zou het niet voor de hand liggen ten aanzien van zowel invoerrechten als b.t.w. bij invoer te komen tot één gerechtelijke procedure?

De leden van de S.G.P.-fractie hadden waardering voor de poging de procedures van de rechtsgang voor de omzetbelasting en de invoerrechten gelijk te schakelen. Ook zij vroegen echter of de voorgestelde oplossing wel in alle gevallen adequaat werkt. In dat verband kan worden gewezen op onder andere het intra-communautaire goederenverkeer, waarbij alleen geschillen omtrent de omzetbelasting bij invoer kunnen ontstaan die dan behoren geslecht te worden via de gerechtshoven, waarna zelfs cassatie bij de Hoge Raad kan volgen. Wordt door de gevolgde werkwijze (geschillen bij invoerrechten, te beslissen door de Tariefcommissie zonder cassatiemogelijkheid, gelden ook onherroepelijk voor de omzetbelasting) niet teveel beknipt op de rechtsmogelijkheden? Waarom is gekozen voor de rechtsgang voor de invoerrechten en niet voor die voor de omzetbelasting? Deze leden hadden node gemist een meer principiële onderbouwde uiteenzetting omtrent de keuze die gemaakt is, juist omdat het toch gaat om een evenwichtige afweging van de belangen van fiscus en belastingplichtigen.

Hoofdelijke aansprakelijkheid onderdelen fiscale eenheid (onderdeel 67)

De leden van de C.D.A.-fractie konden hun instemming betuigen met de constatering in de memorie van toelichting, dat het instituut van de fiscale eenheid in de omzetbelasting in het algemeen bevredigend werkt. Zij waren evenwel van oordeel, dat zulks in een aantal gevallen niet het geval is ten aanzien van de vaststelling dat sprake is van een fiscale eenheid. De vaststelling achteraf, terwijl niet op ondiscutabele wijze vaststaat dat sprake is van een eenheid in financieel, organisatorisch en economisch opzicht, achtten zij strijdig met de rechtszekerheid. Dit bezwaar, zo betoogden deze leden, wordt nog geaccentueerd wanneer aan de fiscale eenheid een hoofdelijke aansprakelijkheidsstelling wordt gekoppeld, zoals wordt voorgesteld.

Deze leden gaven er dan ook de voorkeur aan dat het bestaan van een fiscale eenheid al dan niet op verzoek van de belastingplichtige wordt vastgesteld bij een voor beroep vatbare beschikking van de inspecteur, welke slechts voor de toekomst werkt. Mits deze gevat is in een dergelijk kader, verklaarden zij geen bezwaar te hebben tegen invoering van een hoofdelijke aansprakelijkheidsstelling.

De leden van de P.v.d.A. hadden met buitengewone belangstelling kennis genomen van het voorstel tot invoering van een hoofdelijke aansprakelijkheid voor onderdelen van een fiscale eenheid. Uiteraard, zo stelden zij, kan de regering rekenen op hun steun voor het voorstel, zoals aanvankelijk bij wijze van amendement door de heer Wöltgens reeds voorgesteld.

De leden van de fractie van S.G.P. hadden in principe oog voor de moeilijkheden verbonden aan de niet in rechte aanspreekbare fiscale eenheid binnen de omzetbelasting. Het feitelijke bestaan van zo'n eenheid wordt geconstateerd aan de hand van financiële, organisatorische en economische verwevenheid. Alle rechts- en natuurlijke personen die

deze verwevenheid vertonen worden als eenheid beschouwd en zijn gerechtigd (of behoren?) de onderlinge leveringen en diensten buiten de heffing te laten. Het voorstel van hoofdelijke aansprakelijkheid kan een betere waarborg bieden, dat de fiscus krijgt waar hij recht op heeft. Aan de andere kant kunnen er toch moeilijkheden ontstaan als een tot de eenheid behorende onderneming inmiddels besloten heeft uit te treden uit het verband van die fiscale eenheid, terwijl bij controle bij voorbeeld blijkt dat verandering nodig is. Is in zo'n situatie dan billijk en ook in overeenstemming met het begrip rechtszekerheid, naderhand diezelfde onderneming hoofdelijk aan te spreken voor het geheel?

De moeilijkheid schuilt naar de mening van deze leden in het feit dat de fiscale eenheid omzetbelasting niet berust op een beslissing van de inspecteur op een gezamenlijk verzoek van betrokkenen. Deze leden meenden dan ook dat op zijn minst een nadere voorwaarde in laatstbedoelde zin nodig zal zijn, om terwille van de rechtszekerheid, de hoofdelijke aansprakelijkheid in te voeren. Het moet niet voorkomen dat de fiscus achteraf een fiscale eenheid constateert (bij voorbeeld bij controle) en daarna pas blijkt dat er hoofdelijke aansprakelijkheid is.

Uitbreiding nul-tarief bij export

Verwijzende naar opmerkingen van de Raad van Nederlandse Werkgeversverbonden in zijn commentaar op dit wetsvoorstel merkten deze leden van de fracties van C.D.A., P.v.d.A., V.V.D. en S.G.P. op, dat het exporterende bedrijfsleven klaarblijkelijk moeilijkheden ondervindt van het feit dat ingevolge de toepassing van het nultarief bij export geen omzetbelasting verschuldigd is over de levering van de goederen aan buitenlandse afnemers. Aan de leveranciers van deze goederen dient men evenwel de omzetbelasting te betalen die hun terzake van de levering van deze goederen in rekening is gebracht. Deze gang van zaken heeft tot gevolg dat die ondernemers die zich hoofdzakelijk met export bezig houden, meestal negatieve aangifte zullen doen. De afhandeling van deze aangifte die leidt tot teruggave beslaat gemiddeld een maand. In kringen van ondernemers wordt deze gang van zaken als zeer bezwaarlijk ondergaan. VNO en NCW hebben er in 1984 reeds bij de staatssecretaris op aangedrongen dit knelpunt weg te nemen. De verbonden hebben daarbij voorgesteld een nultarief toe te passen ter zake van leveringen van goederen aan ondernemers die deze goederen exporteren. Een dergelijke regeling kan door een EG-lidstaat worden getroffen op grond van het tweede lid van artikel 16, van de zesde EG-richtlijn inzake omzetbelasting, welk artikel bijzondere vrijstellingen toestaat in verband met het internationale goederenverkeer. Van deze mogelijkheid is reeds gebruik gemaakt door landen zoals België, Frankrijk en Italië.

Hoe beoordeelt de regering deze gedachte? Wat zijn de budgettaire consequenties? Heeft een dergelijke regeling extra risico's vanuit fraude-oogpunt?

Groepsvervoer van werknemers

De leden van de fracties van het C.D.A. merkten op, dat een ondernemer in beginsel de omzetbelasting die drukt op bedrijfskosten kan aftrekken van de belasting, die hij over zijn omzet is verschuldigd. Ten aanzien van een aantal door de ondernemer gemaakte kosten is die aftrek van voorbelasting echter geheel of ten dele uitgesloten. Zo sluit artikel 1, lid 1, letter c van het Besluit uitsluiting aftrek omzetbelasting 1968 (BUAO) de aftrek uit van voorbelasting die drukt op goederen en diensten, die worden gebruikt voor het uitkeren van loon in natura aan het personeel van de ondernemer, indien daarmee meer dan f 500 per werknemer is gemoeid (artikel 4, lid 1, BUAO). In een resolutie van 25 april 1975 (B75/8818) heeft de staatssecretaris het door de ondernemer organiseren

van groepsvervoer van werknemers (hetzij met eigen vervoermiddelen, hetzij via een vervoersondernemer) als het uitkeren van loon in natura aangemerkt, zodat de omzetbelasting op de met dat vervoer samenhangende kosten niet voor aftrek in aanmerking komt. VNO en NCW hebben meegedeeld dit onjuist te vinden. De werkgevers die groepsvervoer verzorgen zijn daartoe veelal genoodzaakt, omdat de betrokken werknemers door de te overbruggen afstanden en/of het voor hen ontbreken van openbaar vervoer, hun vaste arbeidsplaats niet of niet tijdig kunnen bereiken. Gezien het feit dat het zakelijke belang van werkgevers bij groepsvervoer zo overduidelijk prevaleert, zijn de verbonden van mening dat de vorenbedoelde aanschrijving zodanig aangepast zou moeten worden, dat de aftrek van voorbelasting op de met het groepsvervoer gemoeide kosten mogelijk wordt. In dit verband hebben de verbonden niet onvermeld willen laten, dat de Stichting van de Arbeid bij brief van 30 januari 1985 een dienovereenkomstig voorstel aan de Staatssecretaris van Financiën heeft gedaan. Waarom heeft de regering aan dit voorstel geen gevolg gegeven?

De leden van de fracties van P.v.d.A. en S.G.P. sloten zich bij deze vraag aan.

Inwerkingtreding

De commissie stelt vast, dat de regering in artikel III voorstelt de wet met ingang van 1 oktober 1987 in werking te doen treden. Houdt dit voorstel, gegeven het feit dat dit wetsvoorstel niet voor die datum het Staatsblad heeft bereikt, in, dat de regering de voorgestelde regelen met terugwerkende kracht in werking wil doen treden? Zo dat niet haar bedoeling was, kan de staatssecretaris dan uiteenzetten of de beoogde ingangsdatum voldoende realistisch was in het licht van de omstandigheid dat het wetsvoorstel aan de vooravond van het zomerreces – op 2 juli 1987 – bij de Kamer werd ingediend?

De voorzitter van de commissie,
Joekes

De griffier van de commissie,
Witteveen